

NATIONAL ACCOUNTING (Part-V)

S. Madushanka

B.Sc (Mgt) Accounting (Special) (U.G)

University of Sri Jayewardenepura

ආදායම් ප්‍රවේශය යටතේ දළ දේශීය ආදායම

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී එයට දායක වූ සියලු ම නිෂ්පාදන සාධක ඉපයීම් එකතු කළ විට, ආදායම් ප්‍රවේශය යටතේ දේශීය ආදායම තක්සේරු කළ හැකි ය.

සාධක ආදායම් වර්ග කළ හැකි ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර

- සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ආදායම්
- බදු කුලී ආදායම්
- ශුද්ධ පොලී ආදායම්
- සමාගම් ලාභ
- ස්වයං සේවා නියුක්ති ආදායම් / මිශ්‍ර ආදායම්

සේවා නියුක්ති ආදායම්

සේවා නියුක්ති ආදායම් වශයෙන් සලකනු ලබන්නේ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා ශ්‍රමය සැපයීම වෙනුවෙන් ලබන ඉපයීම් වේ. මෙම ඉපයීම් ප්‍රධාන කොටස් 3ක් යටතේ වර්ග කළ හැකි ය.

- වැටුප් / වේතන
- සමාජ සංරක්ෂණ ක්‍රම සඳහා සේවා යෝජකයන් කරන ගෙවීම්
- සේවා නියුක්තිකයන්ට ලැබෙන රක්ෂණ සේවා, සෞඛ්‍ය පහසුකම්, ආපදා දීමනා, කම්කරු වන්දි

බදු කුලී ආදායම්

බදු කුලී ආදායම් ලෙස සලකනුයේ, ප්‍රධාන වශයෙන් මූර්ත දේපළ හා ස්වාභාවික සම්පත් කුලියට දීමෙන් උපයනු ලබන කුලී ආදායම් බව පැහැදිලි කළ හැකි ය.

බදු කුලී ආදායම සමන්විත වන මූලාශ්‍රයන්

- නිශ්චල දේපළ හා ස්වාභාවික සම්පත් කුලියට දීමෙන් උපයන ලද කුලී ආදායම
- කුලී නිවාස සඳහා ලැබෙන බදු කුලී සහ අයිතිකරු පදිංචි ව සිටින නිවාස සඳහා ආරෝපිත බදු කුලිය
- බුද්ධිමය දේපොළ සඳහා ලබන ආදායම්

පොළී ආදායම

පොළී ආදායම යනු ව්‍යාපාරික අංශය විසින් මූල්‍ය ප්‍රාග්ධනය භාවිත කිරීම වෙනුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රාග්ධනය සැපයුම් කළ අය වෙත කරනු ලබන ගෙවීම් කොටසකි.

සමාගමික ලාභ

සමාගම් වශයෙන් ලියාපදිංචි කොට ඇති ව්‍යාපාරික ආයතනවල හිමිකරුවන් විසින් උපයනු ලබන ලාභ, සමාගමික ලාභ වශයෙන් හඳුන්වයි.

ලාභ හා ව්‍යාවසායකත්ව ආදායම් සමන්විත වන මූලාශ්‍රයන්

- සමාගම් ආදායම් බදු
- සමාගමික අයිතිකරුවන්ට ගෙවනු ලබන ලාභාංශ
- ව්‍යාපාර සතු රඳවා ගනු ලැබූ හෙවත් නොබෙදූ ලාභ

මුළු ලාභය ජාතික ගිණුම්වලට ඇතුළත් කරයි.

මිශ්‍ර ආදායම්

සමාගම් වශයෙන් ලියාපදිංචි නොවූ කේවල ව්‍යාපාර, හවුල් ව්‍යාපාර. සමුපකාර ව්‍යාපාර, ගොවීන් වෙනත් ස්වයං රැකියාවල නිරත විවිධ ශිල්පීන් හා වෘත්තිකයන් ලබන ආදායම් මිශ්‍ර ආදායම් වශයෙන් හඳුන්වයි.

ආර්ථික විද්‍යාත්මක න්‍යායයන් අනුව, දේශීය ආදායම් මූලාශ්‍රය ඉහත ආකාරයෙන් වර්ග කර පැහැදිලි කළ හැකිය.

සියලු ම නිෂ්පාදන ක්‍රියාකාරකම් නිසා නිෂ්පාදන සාධක විසින් උපයන ආදායම් සංරචකවල මුළු එකතුව දේශීය නිෂ්පාදිතය විසින් බිහි කරන දළ දේශීය ආදායම වේ.

SNA - 2008 නව ජාතික ගිණුම්කරණ

ප්‍රවේශය

SNA 2008 නව ජාතික ගිණුම්කරණ ප්‍රවේශයට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ දළ දේශීය ආදායම් සංරචක වෙනත් ස්වරූපයකින් වර්ග කර ඇත. එනම්,

- සේවක ආදායම් (CE)
- දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තය (OS)
 - ශුද්ධ මෙහෙයුම් අතිරික්තය
 - ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන පරිභෝජනය
- මිශ්‍ර ආදායම්
- නිෂ්පාදනය මත වෙනත් බදු

ඉහත සංරචකයන්ගේ එකතුව මූලික මිලට දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය වේ.

සේවක ආදායම්

වැටුප් හා වේතන, සේවා යෝජකයා විසින් ලබා දෙන සමාජ ආරක්ෂණදායක මුදල්. රෝගී තත්ත්වයක දී, විරැකියා අවස්ථාවක දී හා විශ්‍රාම ගන්නා විට සේවා යෝජකයා විසින් සෘජුවම සේවකයාට ලබා දෙන අරමුදල් සේවක ආදායම් වේ.

ClassWork.LK

මෙහෙයුම් අතිරික්තය

මෙහෙයුම් අතිරික්තය ලෙස හඳුන්වන්නේ සමාගමික අංශය ජනනය කරන ආදායම් වේ. (මෙය සමන්විත වන්නේ පොළිය, බදු කුලිය හා දළ ලාභයෙනි.)

දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තය

දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තය යනු නිෂ්පාදනයේ වටිනාකමින් සියලු ම පිරිවැය හා ගුද්ධ නිෂ්පාදන බදු ඉවත් කළ විට ලැබෙන ශේෂයයි.

දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තය සමන්විත වන්නේ පොළිය, බදු කුලිය හා දළ ලාභය යන දේපළ ආදායම් සංරචක වලිනි.

ගුද්ධ මෙහෙයුම් අතිරික්තය

දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තයෙන් ප්‍රාග්ධන පරිභෝජනය අඩු කළ විට ගුද්ධ මෙහෙයුම් අතිරික්තය ලැබේ.

මිශ්‍ර ආදායම්

මිශ්‍ර ආදායම් ලෙස සැලකෙනුයේ, ගෘහ ඒකක විසින් හිමිකරගෙන සිටින හෝ හවුල් ව්‍යාපාර වශයෙන් පවත්වනු ලබන හෝ සමාගමික නොවන ව්‍යවසායකයන් ජනනය කරන ආදායම් වේ.

මිශ්‍ර ආදායම් ගණනය කරනුයේ ගෘහ ඒකකවලින් පවත්වාගනු ලබන මෙවැනි ව්‍යවසායයන්ගේ ඉපයීම්වලින් අතරමැදි පරිභෝජනය, සියලු ම ශුද්ධ බදු, හා වැටුප් ලබන සේවකයන්ගේ ගෙවීම් අඩු කිරීමෙනි.

ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන පරිභෝජනය

ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන පරිභෝජනය යනු නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී ප්‍රාග්ධන වත්කම් ප්‍රතිසම්පාදනය සඳහා දරන වියදම් (ඍය වීම්) වේ.

නිෂ්පාදනය මත වෙනත් බදු

නිෂ්පාදනය මත වෙනත් බදු යනු රජය විසින් සපයන පරිපාලන සේවා හෝ පොදු දේපළ හෝ වෙනුවෙන් අය කරනු ලබන බදු අය කිරීම් ය. (රජයේ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට නීති රීති පැනවීම, නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට පහසුකම් හා පරිපාලන අවශ්‍යතා සැපයීම)

වෙළෙඳපොළ මිලට දළ දේශීය නිෂ්පාදනය

වෙළෙඳපොළ මිලට දළ දේශීය නිෂ්පාදනය යනු මූලික මිලට ගණනය කළ දළ දේශීය නිෂ්පාදනයට නිෂ්පාදිතය හා ආනයන මත ශුද්ධ බදු ගැලපීමෙන් ලැබෙන අගය වේ.

ClassWork.LK

ආදායම් ප්‍රවේශය ආශ්‍රිත සංකල්ප කිහිපයක්

- ප්‍රාථමික ආදායම
- දළ දේශීය ආදායම් සහ ශුද්ධ දේශීය ආදායම
- දළ ජාතික ආදායම හා ශුද්ධ ජාතික ආදායම
- වැය කළ හැකි ජාතික ආදායම
- කුටුම්භ ආදායම / පෞද්ගලික ආදායම
- වැය කළ හැකි කුටුම්භ ආදායම
- මුර්ත ජාතික ආදායම

සංඛ්‍යාත්මක නිදසුන.

අයිතමය	පවත්නා වෙළෙඳපොළ මිල
1. සේවක ආදායම	3000
2. දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තය	5000
2. 1. ශුද්ධ මෙහෙයුම් අතිරික්තය	4000
2. 2. ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය	1000
3 මිශ්‍ර ආදායම	2000
4. නිෂ්පාදන මත වෙනත් බදු (අඩු කළා සහනාධාර)	100
5. මූලික මිල ගණන් අනුව සමස්ත එකතු කළ අගය	-
6. නිෂ්පාදනය හා ආනයන මත ශුද්ධ බදු	10100
7. වෙළෙඳපොළ මිල අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය	<u>700</u>
	<u>1 0800</u>

ආදායම් ප්‍රවේශය ආශ්‍රිත සංකල්ප

ප්‍රාථමික ආදායම

ප්‍රාථමික ආදායම යනු නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ නිරත වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හෝ නිෂ්පාදනයට අවශ්‍ය කරන වත්කම් හිමිකර ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හෝ ආයතනික ඒකකවලට ලැබෙන ආදායම යි.

ආයතනික ඒකකවලට ලැබෙන ආදායමේ ප්‍රධාන සංරචක

- සේවක ආදායම් (CE)
- මෙහෙයුම් අතිරික්තය (OS)
- මිශ්‍ර ආදායම් (MI)
- නිෂ්පාදන හා ආනයන මත ශුද්ධ බදු (t-s)

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් නිසා ජනනය කෙරෙන මෙම ආදායම් සමූහය නිෂ්පාදනයේ දළ එකතු කළ අගයට (GVA) සමාන වන අතර ඒවා ප්‍රාථමික ආදායම නමින් හඳුන්වනු ලැබේ.

$$GVA = (CE + OS + MI + (t - s))$$

$$GDP = GVA + \text{ශුද්ධ වක්‍ර බදු}$$

දළ දේශීය ආදායම

යම්කිසි කාලපරිච්ඡේදයක ආර්ථිකයේ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට සහභාගි වන්නන්ගේ සියලු නිෂ්පාදන සාධකවලට ලැබෙන ආදායම්වලට ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන පරිභෝජනය එකතු කිරීමෙන් දළ දේශීය ආදායම ලැබේ.

ශුද්ධ දේශීය ආදායම

දළ දේශීය ආදායම තුළින් ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන පරිභෝජනය ඉවත් කළ විට ශුද්ධ දේශීය ආදායම් අගය ලැබේ.

දළ ජාතික ආදායම

දළ ජාතික ආදායම ලෙස හඳුන්වන්නේ දළ දේශීය ආදායමට ශුද්ධ විදේශීය ප්‍රාථමික ආදායම් ගැළපූ විට ලැබෙන අගය යි.

ශුද්ධ ජාතික ආදායම

ශුද්ධ ජාතික ආදායම යනු දළ ජාතික ආදායමෙන් ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන පරිභෝජනය ඉවත් කළ විට ලැබෙන අගය වේ.

වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම

වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම යනු දළ ජාතික ආදායමට ශුද්ධ විදේශ ජංගම සංක්‍රාම (විදේශ ද්විතියික ආදායම් ලැබීම් - විදේශ ද්විතියික ආදායම් ගෙවීම්) සංක්‍රාම ගැළපූ විට ලැබෙන අගය යි.

(ශුද්ධ විදේශ ජංගම සංක්‍රාම ශුද්ධ විදේශ ද්විතියික ආදායම වේ.)

කුටුම්භ ආදායම

කුටුම්භ ආදායම යනු, (පෞද්ගලික ආදායම) ජාතික ආදායමෙන් කුටුම්භ වෙත නොලැබෙන ආදායම් ඉවත් කර, ජාතික ආදායමට ඇතුළත් නොවූ කුටුම්භ වෙත ලැබෙන ආදායම් එකතු කිරීමෙන් ලැබෙන අගය යි.

කුටුම්භ වෙත නොලැබෙන ආදායම්

- ප්‍රාග්ධන පරිභෝජනය
- නොබෙදූ සමාගමික ලාභ
- සමාගමික බදු
- සමාජ සංරක්ෂණ දායක මුදල්
- රජයේ දේපොළ ආදායම්

ජාතික ආදායමේ ඇතුළත් නොවූ කුටුම්භ වෙත ලැබෙන ආදායම්

- ශුද්ධ විදේශ පෞද්ගලික ද්විතියික ආදායම්
- විශ්‍රාම වැටුප්
- රාජ්‍ය ණය සඳහා කුටුම්භවලට ලැබෙන පොළී
- කුටුම්භවලට ලැබෙන වෙනත් සහනාධාර

වැය කළ හැකි කුටුම්භ ආදායම

වැය කළ හැකි කුටුම්භ ආදායම යනු කුටුම්භ ආදායම තුළින් පෞද්ගලික ආදායම් බදු (සෘජු බදු) අඩු කළ පසු ලැබෙන අගය වේ.

මුර්ත ජාතික ආදායම

මුර්ත ජාතික ආදායම යනු ස්ථාවර මිලට දළ ජාතික ආදායමට විදේශ වෙළෙඳාම යටතේ අපනයනවල ක්‍රය ශක්තියට සිදු වූ බලපෑම ගැළපූ විට ලැබෙන අගය වේ.

මුර්ත ජාතික ආදායම ගණනය කළ හැකි ආකාරය

$$\begin{aligned} \text{මුර්ත ජාතික ආදායම} &= \\ \text{ස්ථාවර මිලට දළ ජාතික ආදායම} &+ \left[\frac{\text{ආනයන වටිනාකම}}{\text{ආනයන මිල දර්ශකය}} - \frac{\text{අපනයන වටිනාකම}}{\text{අපනයන මිල දර්ශකය}} \right] \end{aligned}$$

2021

2022

2023

උසස් පෙළ

ගිණුම්කරණය

ආර්ථික විද්‍යාව

ව්‍යාපාර අධ්‍යයනය

2021

2022

සාමාන්‍ය පෙළ

ව්‍යාපාර හා ගිණුම්කරණ අධ්‍යයනය

තනි හෝ කණ්ඩායම් පන්ති

(English & Sinhala Medium)

0763655550

S. Madushanka

B.Sc (Mgt) Accounting (Special) (U.G)

University of Sri Jayewardenepura